

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
A REPUBLICII MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris

CZU: 796.06-053.2:796.85(043)

Baraliuc Igor

**PARTICULARITĂȚILE PROCESULUI DE SELECȚIE SPORTIVĂ A
COPILOR ÎN SAMBO LA ETAPA ÎNȚIALĂ DE PREGĂTIRE**

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU 2024

Componența Comisiei de susținere a tezei de doctorat:

1. BUFTEA Victor, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău - președinte
2. MANOLACHI Victor, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău – conducător științific
3. GORAȘCENCO Alexandr, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău – referent oficial
4. KOROBENIKOV Gheorghe, doctor habilitat în științe biologice, profesor universitar, Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport – referent oficial
5. LEFTER Natalia, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Ministerul Apărării al Republicii Moldova – referent oficial

Susținerea tezei va avea loc la 25.07.2024, ora 11.00, bir. 105, în ședința Comisiei de susținere publică din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport din Republica Moldova (str. A. Doga 22, Chișinău, MD-2024).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și pe pagina de web a ANACEC.

Președinte al Comisiei de susținere publică,

dr.hab., prof. univ.

Buftea Victor

Conducător științific,

dr.hab., prof. univ.

Manolachi Victor

Autor:

Baraliuc Igor

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării	4
Conținutul tezei	6
Concluzii generale și recomandări	26
Bibliografie	28
Lista publicațiilor autorului la tema tezei	30
Adnotare (în limbile română, rusă și engleză)	31

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea. Antrenamentul sportiv modern al luptătorilor de diferite stiluri reprezintă un proces multilateral, complex, într-o evoluție continuă [11, 12, 25, 37 ș.a.].

În acest context, o importanță deosebită o capătă informarea antrenorilor cu privire la sportivi, noile idei și direcții ale procesului de antrenament. Această necesitate este completată și de faptul că, în prezent, în orice domeniu al cunoașterii, la fiecare 5-1, ani are loc, practic, o revizuire completă a informației științifice acumulate. Totodată, pentru a ține pasul cu fluxul rapid de cunoștințe, inclusiv în domeniul pregătirii sportive, specialiști-antrenori trebuie să fie înzestrați cu o serie de calități intelectuale precum: curiozitatea, chibzuința, deschiderea rațională [8, 14, 19].

Mai mult ca atât, reformatarea accelerată a condițiilor social-politice ale vieții în majoritatea statelor europene, dar și ale lumii, în ansamblu, exercită o influență considerabilă asupra sportului, ca activitate socială modernă a cetățenilor lor [1, 6, 16, 26]. În același timp, factorul esențial al restructurării este comercializarea sportului, a raporturilor în sport, precum și transformarea sportivilor în obiect de vânzare-cumpărare (marfă). O atare situație conduce la faptul că activitatea sistemică de pregătire și antrenament, orientată spre formarea unor sportivi de înaltă calificare, într-un șir de cazuri, devine nerentabilă, nesolicitată și, adesea, lipsită de perspective.

Totodată, în opinia mai multor specialiști și savanți, opinie pe care o împărtășim și noi, procesul de instruire și antrenament corect direcționat de pregătire a sportivilor de performanță, trebuie să aibă rolul primordial în toate formele admisibile de organizare a activității sportive. Doar în aceste condiții performanțele sportive înalte capătă prestigiu politic în orice țară.

Este firesc faptul că, pentru a obține rezultate sportive înalte, este necesar a intensifica antrenamentele și eforturile de antrenament, fapt ce solicită un proces de căutare, argumentat științific, a tinerilor talentați, motivați pentru activitatea de perfecționare motrice, în care să fie accesibile din punct de vedere funcțional eforturile sportive mari și tempourile rapide de perfecționare sportivă și de obținere a unor performanțe sportive înalte [2, 5, 18].

În același timp, pentru a atrage constant copiii în practicarea anumitor probe de lupte, se desfășoară diverse evenimente sportive de promovare, se elaborează și se propun jocuri online, menite să le formeze atracția specifică „învingătorul” virtual. De asemenea, după cum arată experiența, pasiunea pentru practicarea luptelor poate fi generată, în cazul copiilor, de lipsa de escitate în timpul confruntărilor cu semenii și dorința de a face dreptate chiar și prin intermediul acțiunilor fizice. În alte cazuri, se manifestă reputația unui antrenor cunoscut sau a părinților care au reușit să-i formeze copilului un intens constant pentru practicarea luptelor sportive. Cu toate acestea însă, nu toți copiii rămân interesați de practicarea sistematică a luptelor în cadrul antrenamentelor. Unii dintre ei nu pot face față dificultăților în dezvoltarea motrice, alții se decepționează de o probă concretă de lupte o a tare categorie este atrasă de alte genuri de activitate.

Anume din aceste considerente, pentru realizarea obiectivului de orientare sportivă constantă a copiilor, este necesară selecția sportivă inițială a acestora, atât în funcție de particularitățile genetice ale dezvoltării morfologice, cât și în funcție de starea psihică și funcțional-motrice, care în anumite condiții, vor contribui la dezvoltarea tehnico-sportivă și la atingerea rezultatelor scontate în cadrul competițiilor. Acest aspect și-a găsit reflectare suficientă și în lucrările unor savanți

cunoscuți, precum V.K. Balsevici [3], N.A. Bernștein [4], V.M. Volkov [7], A.A. Gujalovski [10], V.M. Zațiorski [15], V.I. Liah [17], V.G. Manolachi [38], M.I. Nabatnikova [21], V.N. Platonov [24], D.V. Skvorțov [29], G.S. Tumanean [31], V.S. Farfel [32], L.P. Matveev [20] ș.a.

În acest context, un rol important îl are selecția sportivă inițială și în sambo, care, pe lângă atractivitate, pune și de un caracter sportiv-aplicativ, „specific”, reflectat și în denumirea sa: „autoapărarea fără arme”. Găsirea unor tineri talentați însă este un proces destul de complex, și anevoios, iar căutarea unui astfel de contingent pentru perfecționarea sportivă trebuie să se bazeze, în primul rând, pe realizarea științifice în domeniul pedagogiei, psihologiei, fiziologiei, antrenamentului sportiv și al altor discipline specializate, care oferă o imagine corespunzătoare cu privire la particularitățile stării și dezvoltării organismului, la posibilitățile lui funcționale și motrice.

În sursele bibliografice și în activitatea practică sportivă, există unele elaborări privind selecția sportivă a copiilor, adolescenți și tinerilor talentați, în diverse etape de pregătire [22, 27, 33, 34, 39]. Fără a subestima însemnătatea fiecărui tip de selecție sportivă, vom sublinia totuși că cea mai dificilă, importantă și responsabilă este selecția sportivă inițială a copiilor în ramurile de sport corespunzătoare, care, după părerea specialiștilor, într-o oarecare măsură, deși poartă un caracter simplificat, poate fi prognozat obiectiv cu un grad mare de probabilitate.

Cele sus-menționate se referă în egala măsură și la sambo, în care, chiar dacă se realizează unele tipuri de selecție inițială și intermediară, acestea sunt, în unele cazuri, prea dificile, fără a avea vreun temei științific, în alte cazuri sunt simplificate, acest fapt se referă și la selecția sportivă inițială, care, în prezent, în diverse state și regiuni, are forme variate și, din punct de vedere al fundamentării, optimizării și eficacității, se află în stadiul căutării științifice.

Cunoscând problemele tineretului contemporan [28, 30], precum și originile luptei sambo, putem constata că, în etapa actuală, așa cum a fost concepută, această probă de lupte poate deveni un mijloc destul de eficient de educație fizică și pentru tineretul studios din Republica Moldova, nu doar în vederea perfecționării măiestriei sportive, ci și a educării unei generații tinere sănătoase din punct de vedere moral și social. Transpunând în sistemul de pregătire a luptătorilor de sambo bazele morale a dezvoltării lor, antrenamentul le poate forma copiilor un sistem de relație sociale sănătoase: stima de sine și respectul față de alte persoane, calmul și stăpânirea de sine, asociate cu capacitatea de apărare fizică suficientă proprie și a celor care au nevoie de ea, dacă se pomenesc în condiții agresive.

Astfel, devine actuală elaborarea științifică a sistemului de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo, în cazul copiilor aproape formați din punct de vedere funcțional și deja capabili de manifestări motrice conștiente.

Scopul cercetării constă în perfecționarea sistemului de selecție sportivă inițială a copiilor pentru practicarea luptei sambo în grupele de pregătire inițială.

Ipoteza. S-a propus că Programa experimentală de selecție sportivă inițială a copiilor în sambo, elaborată și argumentată în procesul de cercetare, va permite sistematizarea și, în același timp, sporirea considerabilă a calității selecției претенdenților, în vederea perfecționării sportive ulterioare în grupele de pregătire sportivă inițială.

Obiectivele cercetării:

1. Studiarea aspectelor istorice ale evoluției luptei sambo, precum și a particularităților de vârstă și a celor procedurale ale metodologiei selecției sportive în sambo.
2. Elaborarea direcțiilor, a metodelor și criteriilor de selecție sportivă inițială a copiilor în lupta sambo.
3. Proiectarea Programei de selecție sportivă inițială a copiilor și argumentarea experimentală a eficacității lor.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării constau în argumentarea științifică a sistemului de metode și criterii de selecție sportivă inițială a copiilor pentru practicarea luptei sambo în baza unor proceduri moderne de diagnosticare.

Problema științifică actuală de importanță majoră constă în elaborarea experimentală a unui sistem eficient de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani pentru practicarea luptei sambo în scopul perfecționării sportive ulterioare a acestora și al obținerii unui înalt nivel de calificare sportivă.

Însemnătatea teoretică a rezultatelor cercetării rezidă în extinderea spectrului de cunoștințe privind particularitățile și starea necesară a sistemului de selecție sportivă inițială în sambo în stadiile timpurii ale dezvoltării motrice a copiilor.

Importanța aplicativă. Rezultatele cercetării pot fi utilizate atât pentru sporirea eficacității selecției sportive inițiale, cât și pentru perfecționarea asigurării normative și de program, care reglementează activitatea școlilor cu profil sportiv.

Aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării. Programa experimentală a copiilor de 8-9 ani în sambo a fost aprobată și implementată în procesul de studii în cadrul Facultății de Sport a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, al Liceului Sportiv din mun. Chișinău, al instituțiilor de învățământ cu profil sportiv, care dispun de secții sambo din orașele republicii. Unele teze din lucrare au fost incluse în cursul teoretic predat în cadrul Departamentului de Formare Profesională Continuă al USEFS.

Volumul și structura tezei: teza de doctor este alcătuită din adnotare (în trei limbi), introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie – 182 de surse, 4 anexe, 121 pagini text de bază, 19 figuri, 23 de tabele.

CONDIȚII ȘI PERMISE PEDAGOGICE DE FORMARE A INTERESULUI CONSTANT AL COPIILOR PENTRU PRACTICAREA LUPTEI SAMBO ÎN ETAPA DE SELECȚIE SPORTIVĂ ÎNIȚIALĂ

(conținutul de bază al capitolului 1)

Sub aspect științifico-teoretic, sistemul de selecție sportivă a copiilor este elaborat, după părerea noastră, de către savanți notorii destul de amplu, începând cu viziunile conceptuale și terminând cu recomandările generale.

Trebuie menționat că, alături de concepțiile bazate pe viziune, în aceste elaborări importante, se observă și unele contradicții în ce privește conținutul tuturor etapelor de selecție sportivă a copiilor, precum și definițiile terminologice. În acest context, ne ciocnim de faptul că sistemul de

selecție sportivă a copiilor în fiecare etapă de dezvoltare a societății își are propriile trăsături distincte și este supus unei perfecționări, continue. Totodată, în chestiunile ce țin de selecția sportivă, opiniile savanților de vază sunt, de cele mai multe ori, similare, iar uneori-contradictorii.

Un șir de autori [9, 14, 31, 36] consideră că în luptele sportive există două stadii de selecție și, în opinia lor, scopul primului stadiu al selecției constă în evidențierea sportivilor capabili și determinarea capacităților acestora pentru perfecționarea sportivă ulterioară. În cel de-al doilea stadiu al selecției, are loc alegerea condițiilor în echipele selecționate în vederea participării la competiții importante.

În alte surse se argumentează existența a trei etape ale selecției sportive:

1. Selecția sportivă ca sistem de acțiuni organizatorico-metodice, care includ metode pedagogice, psihologice, sociologice și medico-biologice de cercetare, în baza cărora sunt determinate capacitățile copiilor pentru specializare într-un anumită disciplină sportivă.

2. Orientarea sportivă ca sistem de acțiuni organizatorico-metodice, care permit trasarea direcției de specializare a tânărului sportiv într-un anumit gen de sport.

3. Selecția sportivă ca sistem de acțiuni ce presupun alegerea periodică a celor mai buni sportivi în diverse etape de perfecționare sportivă.

Unii cercetători [13, 35] consideră că selecția sportivă este un proces îndelungat de descoperire a copiilor talentați, ce este alcătuit din trei etape, se analizează trei grupuri de factori, ce determină succesul selecției sportive. Tipul somatic, ritmul și tempoul maturizării biologice, coordonarea motrice, rezistența organismului la deficitul de oxigen și unele particularități psihologice sunt încadrate de autor în primul grup de factori. Evaluarea caracteristicilor energetice și funcționale este inclusă în grupul al doilea de factori. Indicii de dezvoltare al rezistenței a forței, precum și nivelul de dezvoltare a sistemului de analizatori reprezintă factori din grupul al treilea.

Selecția copiilor în grupe și secții ale școlilor sportive în scopul orientării sportive, de asemenea, se recomandă să fie desfășurată în trei etape: în prima etapă se va realiza selecția primară conform trăsăturilor morfofuncționale în vederea pregătirii prealabile a sportivilor începători, a cărei durată trebuie să fie de circa trei luni; etapa a doua constă în selecția în perioada de specializare sportivă inițială în scopul pregătirii talentului sportiv, respectând un criteriu esențial – sporirea complexului de calități caracteristice sportului respectiv (durată: 5-6 luni); etapa a treia o reprezintă studiul multianual sistematic al fiecărui subiect în vederea determinării definitive a specializării sportive și a celor mai talentați sportivi.

Astfel, trebuie menționat că au fost elaborate și propuse principiile metodologice esențiale privind orientarea și selecția sportivă: determinarea, criteriul dominant, potențialul de dezvoltare, controlul longitudinal și acumularea de informații, siguranța biologică și psihică.

După cum afirmă marele savan V. N. Platonov [23, 24], selecția sportivă reprezintă procesul de căutare a persoanelor mai talentate, capabile să obțină rezultate înalte într-o anumită disciplină sportivă. Autorul menționează că un număr mare de priceperi motrice variate reprezintă, în cazul copiilor, o bună premisă pentru perfecționarea sportivă ulterioară eficientă, dat fiind că, în procesul continuu de formare a acestora, se dezvoltă capacitatea de gândire critică, de analiză a mișcărilor executate, de îmbinare a mișcărilor simple în acțiuni motrice mai complexe.

Noi prezentăm cinci etape de selecție sportivă propuse de autorul sus-menționat:

- selecția și orientarea primară în etapele inițială și întâi ale pregătirii multianuale;
- selecția și orientarea în cea de-a doua etapă a pregătirii multianuale;
- selecția intermediară și orientarea în etapa a treia a pregătirii multianuale ;
- selecția de bază și orientarea în etapele a patra și a cincia ale pregătirii multianuale ;
- selecția finală în etapele a șasea și a șaptea ale pregătirii multianuale.

Mai multe ca atât, o condiție necesară pentru selecția inițială a copiilor în școlile sportive poate fi, potrivit autorului, desfășurarea unei curs de instruire primară în proba de sport aleasă (nu mai puțin de 30 de lecții), fapt ce va permite sporirea eficacității evaluării perspectivele lor.

În opinia noastră, atenția acordată selecției sportive inițiale a copiilor, ca factor esențial al activității ulterioare de antrenament, menit să asigure succesul perfecționării sportive a copiilor și obținerea rezultatelor scontate în cadrul competițiilor, este insuficientă, în special în sambo. În prezent, există doar o lucrare științifică dedicată selecției sportive inițiale a copiilor în judo, care după părerea noastră, este optimă. Există, de asemenea, recomandări metodice privind selecția și în alte probe de lupte sportive, bazate pe abordări moderne ale selecției sportivilor, care însă, considerăm noi, nu întotdeauna poartă un caracter optim și veridic.

Părerea noastră este că, în condițiile actuale de dezvoltare și de obținere a rezultatelor înainte în sambo, o sarcină importantă este căutarea și elaborarea științifică a unor metode optime din punctul de vedere al evaluării de tip expres de diagnosticare ereditară și funcțional-motrice a copiilor de 8-9 ani. Astfel de metode și criteriile lor trebuie să refile în mod veridic starea lor funcțional-motrice și trebuie puse la baza Programei de selecție sportivă inițială a persoanelor care pretind la o perfecționare constantă și efectivă în sambo.

STUDIUL FACTORILOR STRUCTURALI ȘI AL METODELOR DE EVALUARE A POTENȚIALULUI FUNCȚIONAL-MOTRICE AL PRETENDENȚILOR LA DEZVOLTARE SPORTIVĂ ȘI ELABORAREA PROGRAMELOR DE SELECȚIE SPORTIVĂ ÎN ÎNĂLȚĂ A COPIILOR DE 8-9 ANI ÎN SAMBO

(conținutul de bază al capitolului 2)

Metodologia cercetărilor noastre s-a bazat pe investigațiile științifice și elaborările științifico-metodice ale unor savanți notorii, care au servit drept surse importante pentru studierea examenelor practice și teoretice de selecție sportivă, experimentate de noi, fapt ce a permis proiectarea unui algoritm de metode veridice și criterii de selecție a copiilor pentru practicarea sportului de performanță aplicabile luptei sambo.

În lucrarea de față, realizarea obiectivelor trasate a avut loc prin intermediul unui complex de metode, după cum urmează:

- analiza publicațiilor științifice accesibile, a manualelor și monografiilor la tema tezei de doctor, precum și generalizarea informației acumulate;
- observațiile pedagogice;
- anchetarea;
- experimentele pedagogice;

- metodele de testare (sau de control);
- metodele de prelucrare statistico-matematică a rezultatelor experimentelor.

Organizarea cercetării

Cercetările prealabile și cele de bază și experimentul pedagogic s-au realizat în cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, la Centrul de Cercetări Științifice în domeniul Educației Fizice și Sportului; al Școlii Sportive Specializate Republicane de Sambo în perioada 2015-2019, în patru etape. În decursul celor patru etape, pornind de la obiectivul concret al experimentului prealabil sau al celui de bază, au fost formate grupe experimentale de băieți cu vârsta de 8-9 ani din școlile primare ale mun. Chișinău, al căror număr a constituit, patru diferite experimente, de la 15 până la 130 de copii.

În prima etapă, a fost efectuată analiza literaturii științifice și de specialitate la tema cercetării, fapt ce a permis familiarizarea cu aspectele istorice privind apariția și evoluția luptei sambo, studierea potențialului funcțional al copiilor de diferite vârste, investigarea elaborărilor teoretice și a stării reale a selecției sportive, inclusiv a elei inițiale. Informația acumulată a contribuit la formularea principiilor științifice esențiale, inclusiv la elaborarea ipotezei, determinarea obiectivelor și a metodelor de caractere, care au fost aprobate în cadrul experimentelor prealabile.

Etapa a doua. În această etapă, a fost desfășurată ancheta sociologică a specialiștilor-practicieni în sambo privind starea și perspectivele de dezvoltare a acestei discipline sportive în Republica Moldova, inclusiv în ce privește selecția sportivă a elevilor din treapta primară. Opiniile expuse de specialiști și generalizate de noi au determinat evoluția evenimentelor experimentale sub aspectul argumentării științifice a factorilor ereditari ai dezvoltării fizice, al alegerii unui complex optim de teste psihomotrice din punctul de vedere al trăsăturilor lor specifice și al caracteristicilor de vârstă și cantitative reflectate în prezenta lucrare. Au fost argumentate experimental criteriile esențiale ale selecției sportive inițiale: în funcție de parametrii de greutate și înălțime (indicele Quetelet) conform intervalelor de încredere a caracteristicilor statistice ale manifestărilor motrice ale copiilor supuși studiului, în funcție de cercetările stabilo-motrice ale stării funcționale a organismului lor. În baza criteriilor sus-menționate, a fost elaborat proiectul experimental al Programei de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo.

Etapa a treia. În această etapă a fost cercetată eficacitatea criteriilor argumentate experimental, precum și a proiectului Programei de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo. Au fost formate două grupe de băieți cu vârsta de 8-9 ani pentru a cerceta eficacitatea Programei de selecție, câte 15 copii în fiecare.

Rezultatele experimentale înregistrate au fost prelucrate prin metode matematico-statistice de analiză comparativă, în urma cărora au fost formulate concluzii și recomandări.

Etapa a patra. În această etapă, a fost definitivată lucrarea de doctor. Studiul temei prezentate, în teza de doctor a pornit de la ipoteza potrivit căreia Programa de selecție sportivă inițială a copiilor în sambo, elaborată și argumentată experimental, va permite sistematizarea și, totodată, sporirea considerabilă a calității selecției copiilor care doresc să-și perfecționeze măiestria sportivă în grupe de pregătire sportivă inițială.

S-a presupus, de asemenea, că aprobarea ipotezei trebuie efectuată pe două căi:

- 1) confirmarea supoziției noastre prin intermediul relevării opiniilor specialiștilor-antrenori cu experiența în sambo;
- 2) demonstrarea experimentală a eficacității.

Programei de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo, elaborate de noi, și a perfecționării sportive ulterioare a acestora în grupe de pregătire inițială în sambo.

Astfel, la începutul demersului nostru investigațional, am desfășurat un studiu sociologic, pentru a releva opiniile specialiștilor-practicieni cu privire la starea reală a acestui proces în activitatea sportivă practică a acestora, cu privire la particularitățile de vârstă ale copiilor încadrați în procesul de selecție, la particularitățile morfofuncționale și motrice de dezvoltare a organismului acestor copii, precum și la eventualele perspective organizaționale și de conținut ale dezvoltării acestui sport în Republica Moldova.

În acest scop, au fost alcătuite chestionare speciale anonime pentru antrenori, care au inclus diverse întrebări la care antrenorii respondenți și-au expus opiniile.

La întrebările chestionarului au răspuns 58 de antrenori de sambo, cu studii superioare, având calificare sportivă de antrenor începând cu categoria a doua și mai înaltă, cu o experiență profesională de minim 5 ani. Ca rezultat a prelucrării statistice a anchetelor completate, s-a constatat că, la un șir de întrebări, respondenții au avut opinii absolute ca la alte întrebări – opinii distribuite. În același timp, noi am considerat important să reflectăm părerile respondenților privind întrebările cele mai importante din punctul de vedere al temei lucrării de față.

Astfel, ca urmare a analizei rezultatelor chestionarului aplicat antrenorilor-respondenți, menționăm că opiniile profesionale ale acestora au confirmat presuposițiile noastre privind structura selecției sportive inițiale a copiilor în sambo, și anume:

- a fost menționată importanța sporită a fundamentării științifice a selecției sportive inițiale a copiilor în sambo;
- a fost confirmată vârsta optimă a copiilor (8-10 ani) pentru perfecționarea sportivă de succes în sambo;
- în procesul de selecție a copiilor și pentru o pregătire sportivă ulterioară reușită, este necesar a lua în considerare un complex de factori: ereditatea morfologică, starea funcțională a sistemelor organismului, capacitățile psihologice și nivelul de dezvoltare intelectuală.

Studiul literaturii științifice, precum și conștientizarea opiniilor exprimate de specialiștii-antrenori cu privire la selecția sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo ne-am permis să selectăm, din multitudinea de factori recomandați, atractivi și importanți ai selecției, doar factorii care ar putea să reflecte în mod eterogen și complex cele mai însemnate aspecte ale stării organismului copiilor, necesare pentru perfecționarea sportivă intensă a acestora în viitor.

Totodată, o condiție importantă pentru elaborarea complexului de factori și metode de selecție, în opinia noastră, este caracterul lor relativ simplu, accesibil, nepretențios la condițiile de aplicare. Mai mult ca atât, toate testele trebuie să le provoace copiilor emoții pozitive și dorința de a le realiza.

Acest obiectiv dialectic complicat a fost realizat pentru intermediul proiectării unui algoritm al factorilor esențiali ai selecției copiilor în sambo.

Factorii esențiali ai selecției sunt:

- ereditatea morfologică a copiilor – factor de perspectivă al reușitei perfecționării sportive a copiilor în sambo;
- studiul potențialului intelectual al copiilor de 8-9 ani privind nivelul de dezvoltare a capacităților cognitive ale acestora;
- determinarea nivelului capacităților psihomotorii ale copiilor;
- aprecierea experienței motrice acumulate de copiii de 8-9 ani și a gradului în care aceasta corespunde cerințelor de perfecționare sportivă ulterioară în sambo;
- evaluarea nivelului de funcționare eficientă și a interacțiunii analizatorului optic și proprioceptivității copiilor de 8-9 ani, ca factor al perfecționării sportive ulterioare eficiente a acestora în sambo;
- analiza caracterului rațional al coordonării propriilor mișcări de către copiii de 8-9 ani, necesare practicării ulterioare a luptei sambo.

Astfel, în procesul de selecție sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo, este necesar a lua în considerare trăsăturile morfologice ereditare, care, cu o anumită probabilitate de încredere și prognostică, vor contribui la perfecționarea lor ulterioară constantă în sambo.

Cercetarea realizată a scos în evidență condiționarea reciprocă a dezvoltării intelectuale a copiilor cu activitatea motrice necesară și, firește, cu nivelul necesar de dezvoltare specific vârstei, fapt ce creează dificultăți în selecția sportivă inițială în sambo.

Figura 2.1 ilustrează creșterea activă a gradului de oboseală a centrelor neuromotrice ai creierului și a sistemului neuromuscular conductor al copiilor, dată fiind dezvoltarea psihomotrice insuficientă a acestora, ca parte componentă a nivelului de dezvoltare fizică generală. În acest context, un atare nivel de dezvoltare a proceselor psihomotrice ale copiilor incluși în studiu creează dificultăți în formarea reacției motrice, în realizarea în timp util a procedeele tehnici și manifestarea capacităților coordinativ-motrice, fără o pregătire specială, ceea ce implică dificultăți în realizarea procesului de selecție.

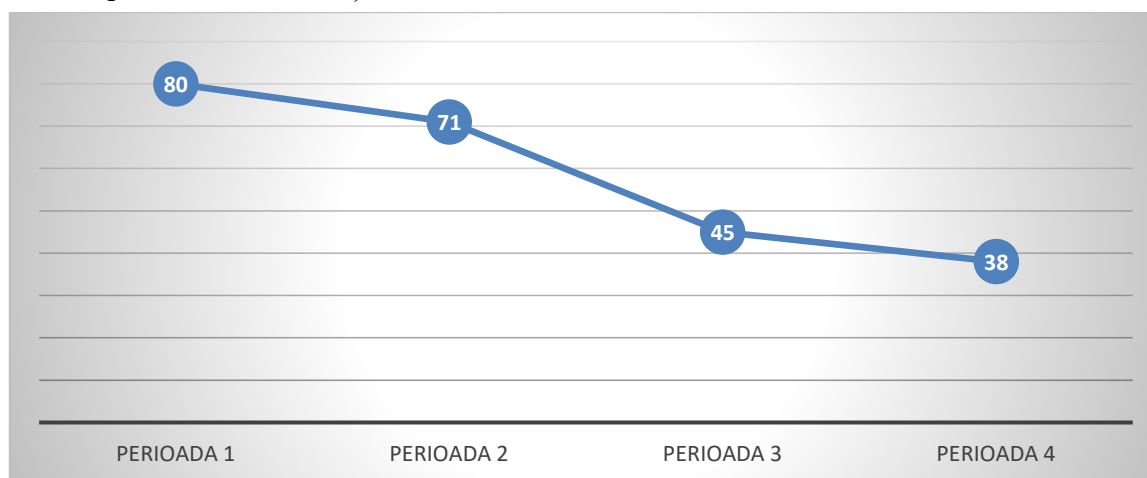

Fig. 2.1. Graficul indicilor testului Tapping al copiilor de 8-9 ani, perioada I-IV

Experimentele de constatare au arătat și au confirmat presupuzițiile noastre cu privire la existența unui nivel insuficient de dezvoltare a capacităților coordinativ-motrice ale elevilor de vârstă școlară mică, dintre care este foarte dificil a selecta contingentul necesar de copii (băieți) de 8-9 ani pentru practicarea intensivă a luptei sambo.

În același timp, după cum rezultă din datele cercetării întreprinse, selecția sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo va fi, delicat vorbind, dificilă din cauza numărului foarte mic de elevi care dispun de nivelul de dezvoltare și experiența motrice specifice vârstei, necesare pentru practicarea luptei sambo.

Pentru realizarea eficientă a selecției sportive inițiale a copiilor de 8-9 ani pentru practicarea ulterioară intensă a luptei sambo, după părerea noastră, este necesar un algoritm de acțiuni profesionale și pedagogico-sportive pentru antrenorii în această probă de sport. Acest algoritm de acțiuni trebuie să reprezinte un sistem organizatorico-metodic unificat, care să includă consecutivitatea măsurilor necesare pentru asigurarea selecției sportive inițiale a copiilor.

Studiul experienței științifico-practice anterioare, reflectate în bibliografia de specialitate, precum și cercetările prealabile întreprinse de noi ne-au permis să elaborăm proiectul unei programe experimentale, care să conțină un ansamblu de acțiuni organizatorice și metodice, menite să asigure selecția sportivă inițială a copiilor conform unor criterii moderne, care va fi recomandată antrenorilor de sambo din cadrul selecțiilor și al școlilor sportive specializate.

PROGRAMA

de selecție sportivă inițială a băieților de 8-9 ani în sambo

Structura Programei experimentale conține următoarele etape de selecție:

1. Etapa pregătitoare organizatorică

În această etapă, în cadrul școlii sportive, este asigurat procesul administrativ de elaborare a documentelor instructive și de dispoziție în vederea organizării selecției sportive inițiale a copiilor în grupele de pregătire inițială. În acest scop, directorul școlii sportive emite ordine și dispoziții cu privire la organizarea selecției. Indicând modul de desfășurare a activităților pregătitoare de promovare în cadrul școlilor primare, timpul, locul, persoanele responsabile pentru examinarea medicală privind asigurarea metodelor de cercetare în domeniul selecției sportive a copiilor.

2. Etapa organizatorică propriu-zisă

Această etapă presupune îndeplinirea ordinelor sau a dispozițiilor emise de conducerea școlii sportive respective cu privire la desfășurarea selecției sportive inițiale a copiilor.

- desfășurarea (sau participarea) unor festivități sportive de promovare în cadrul școlilor generale în scopul stimulării dorinței copiilor de a practica sambo și al alcătuirii listei acestora;
- organizarea examenului medical al copiilor la locul de trai, în cadrul instituțiilor de sănătate publică, care să includă determinarea particularităților morfologice și funcționale esențiale ale organismului lor și recomandarea (sau nerecomandarea) de a practica lupta sambo;

- alcătuirea unei noi liste de copii, care doresc și care sunt admiși de medic să practice sambo;
- elaborarea acordului cu bazele sportive privind asigurarea acțiunilor competiționale de testare motrice, în care să fie coordonat timpul de desfășurare a cercetărilor;
- desfășurarea ședinței cu părinții în vederea informării acestora cu privire la condițiile de selecție a copiilor lor pentru practicarea luptei sambo.

Etapa de cercetare

Evaluarea stării morfologice a părinților și băieților lor în funcție de indicele de greutate și cu acordul acestora

După ședința cu părinții și cu acordul acestora, copiii îi comunică antrenorului datele privind greutatea și înălțimea părinților săi, iar antrenorul calculează în baza acestor date indicele Quetelet, ce caracterizează corelația greutate – înălțime. În continuare, antrenorul măsoară (sau obține) greutatea și înălțimea copiilor și, de asemenea, calculează indicele Quetelet (a se vedea Metodele de cercetare). Totodată, antrenorul îi alege doar pe acei претенденти la selecție al căror indice Quetelet corespunde normei. Copiii care nu au atins valorile normale ale indicelui Quetelet sunt incluși în categoria de rezervă, fără a fi publicate rezultatele și cauza.

Studiul trăsăturilor ereditare ale dezvoltării fizice a băieților de 8-9 ani în funcție de corelația greutate – înălțime.

Studiul trăsăturilor ereditare ale dezvoltării fizice a copiilor în funcție de corelația greutate – înălțime se realizează în baza metodei argumentate științific a autorilor Manolachi V. V. și Demcenco P. P., prin coeficientul de corelație Cc, a cărui formulă este următoarea:

Valoarea medie a indicelui:

$$\frac{\text{Quetelet al părinților (tata + mama)/2}}{\text{Indicele Quetelet al băiatului supus observațiilor}} = Cc \text{ (Coeficientul de corelație)}$$

Totodată, este necesar a ține cont de gradarea Coeficientului de corelație (a se vedea Metodele de cercetare) și respectiv, a determina gradul de corelație cu ereditatea morfologică. În acest scop, indicele calculat de Coeficientul de corelație (Cc) este comparat cu gradațiile indicate și, dacă se încadrează în limitele 1,29-1,68, atunci претенденту respectiv (băiatul) promovează etapa de selecție la criteriul dat.

Copiii care nu au atins limitele normei de selecție la criteriul „Coeficientul de corelație” sunt transferați în categoria de rezervă, fără a anunța rezultatul și cauza, pentru a nu-i trauma în prealabil.

Analiza potențialului intelectual al copiilor de 8-9 ani conform nivelului de dezvoltare a capacităților lor cognitive

Pentru evaluarea stabilității atenției copiilor de 8-9 ani, dintr-o multitudine de versiuni, noi am ales testul „proba de baraj Bourdon - Anfimov”, care, în opinia noastră, este destul de simplu și, totodată, eficient și care poate reflecta veridic potențialul lor intelectual. Metodica de determinare a stabilității atenției elevilor, ca parte componentă a dezvoltării intelectuale a acestora, este prezentată în compartimentul „Metodele de cercetare”.

Rezultatele înregistrate au fost prelucrate în mod corespunzător, fiind înregistrate și cu ajutorul unor tabele, a fost apreciată stabilitatea atenției elevilor.

Trebuie de menționat că metodica acestui proces poate fi lesne aplicată de orice antrenor, care are studii superioare și un nivel de calificare corespunzător. Totodată, dacă apar dificultăți, conducerea școlii sportive, a liceului sau a secției de sambo trebuie să solicite ajutorul profesional respectiv unui specialist – psiholog în vederea obținerii suportului necesar pentru evaluarea stabilității atenției elevilor din clasele primare. Pentru ca potențialii să promoveze selecția inițială în sambo, este necesar ca nivelul calitativ al copiilor să fie „mediu” sau „mai sus de mediu” în ce privește stabilitatea atenției, atât de necesară pentru a progresa în însușirea procedeelor tehnice de sambo, dar și, mai ales, pentru a face față meciurilor competiționale cu adversar.

Copiii care nu au atins nivelul mediu sunt trecuți în categoria rezervelor, fără a face publice rezultatul și cauza, pentru a nu-i traumatiza în prealabil.

Determinarea nivelului de dezvoltare a capacităților psihomotrice a copiilor de 8-9 ani

Determinarea nivelului de dezvoltare a capacităților psihomotrice a elevilor de 8-9 ani în procesul de selecție sportivă inițială a acestora este foarte importantă, dat fiind faptul că starea sistemului neuromuscular al organismului, specifică vârstei, de asemenea, determină succesul în perfecționarea sportivă a copiilor respectivi în sambo, iar posedarea reacțiilor motrice adecvate, de asemenea, determină succesiune meciului competițional.

Tabelul 2.1 Criteriul stării psihomotrice a băieților de 8-9 ani, specifice vârstei

Nr. crit.	Teste psihomotrice	
1.	Testul Tapping (media numărului de atingeri în patru intervale de timp – 40 sec.)	≥245,00 rep.
2.	Reacția senzomotoare la sunet	≤0,45 sec
3.	Reacția senzomotoare la lumină	≤0,40 sec
4.	Reacția vizual-motrice complexă (ROM)	
4.1.	Reacția de anticipare	Admisibil până la -0,42 sec(15%)
4.2.	Reacția de întârziere	Admisibil până la -0,39 sec(10%)
4.3.	Reacția oportună	Din 10 încrederi – 7 reacții oportune (75%)

Lista tabelelor psihomotrice și rezultatele recomandate pentru selecția sportivă inițială a elevilor de 8- ani în sambo sunt prezentate în Tabelul 2.1. Pentru desfășurarea testelor psihomotrice în cadrul selecției sportive inițiale a elevilor de 8-9 ani în sambo, este necesar a apela la ajutorul unei instituții abilitate să aplice metodele instrumentale respective, de exemplu, al Centrului de Cercetare Științifică al Universității de Șta de Educație Fizică și Sport.

Copiii care nu au demonstrat rezultate suficiente pentru a promova selecția inițială sunt transferați în categoria rezervelor, fără a face publice rezultatele și cauza, pentru a nu-i traumatiza în prealabil.

Evaluarea experienței motrice acumulate a copiilor de 8/9 ani.

Copiii de 8-9ani au nevoie de o anumită experiență motrice specifică vârstei pentru a asimila mai ușor noile mișcări din sambo și a-și dezvolta constant capacitățile fizice și posibilitățile

coordinative specializate, necesare și în activitatea competițională. Noi recomandăm două seturi de teste:

Teste de evaluare a nivelului de pregătire fizică generală a copiilor de 8-9 ani:

- alergare 20 m din mers;
- săritura în lungime de pe loc;
- flotări pe banca de gimnastică;
- aruncarea mungii medicinale de 2 kg de la piept înainte;
- dinamometria mâinilor;

Teste de evaluare a capacităților de coordonare ale elevilor de 8-9 ani:

- alergare de suveică 3x10 m cu conducerea mingii de baschet;
- rostogoliri înainte și cu întoarcere înapoi;
- din stând cu spatele aruncarea mingii medicinale de 2 kg pe deasupra capului;
- din stând aruncarea mingii de volei în sus, sprijin ghemuit, revenirea în poziția inițială și prinderea mingii.

Metodica de aplicare a testelor motrice este prezentată în compartimentul „Metodele de cercetare” și în literatura specializată cunoscută, utilizată pe scara largă.

În Tabelul 2.2. sunt indicate rezultatele-model pentru selecția sportivă inițială în sambo a elevilor de 8-9 ani la testele de evaluare a nivelului de pregătire fizică generală.

Tabelul 2.2. Rezultatele-model la testele de evaluare a nivelului de pregătire fizică generală aplicate în selecția sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo

Nr. crit.	Testele	Rezultatele-model
1.	Alergare 20 m din mers (sec)	≥ 5 sec
2.	Săritura în lungime de pe loc (cm)	≥ 140 cm
3.	Flotări din sprijin pe banca de gimnastică (nr. rep.)	≥ 9
4.	Forța mâinii drepte (kg)	≥ 14 kg
5.	Forța mâinii stângi (kg)	≥ 12 kg
6.	Aruncarea mingii medicinale de la piept, 2 kg (cm)	≥ 270 cm

În Tabelul 2.3 sunt prezentate testele de evaluare a capacităților de coordonare ale elevilor de 8-9 ani și rezultatele-model pentru selecția sportivă inițială a acestora în sambo.

Tabelul 2.3. Rezultatele-model la testele de evaluare a capacităților de coordonare aplicate în selecția sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo

Nr. crit.	Testele	Rezultatele-model
1.	Alergare de suveică 3x10m cu conducerea mingii de baschet (sec)	≥ 10 sec
2.	Rostogoliri înainte-înapoi cu întoarceri (nr. rep. în 10sec)	≥ 5 rep.
3.	Din stând aruncarea mingii de volei în sus, sprijin ghemuit, revenire în poziția inițială și prinderea mingii (nr. rep. în 10sec)	≥ 4 rep.
4.	Din stând cu spatele aruncarea mingii medicinale de 2kg pe deasupra capului (cm)	≥ 250 cm

Copiii care nu au putut atinge nivelul rezultatelor-model privind capacităților de coordonare sunt transferați în categoria rezervelor, fără a face public rezultatul și cauza, pentru a nu-i traumatiza în prealabil.

Studiul eficacității funcționării și al interacțiunii analizatorului vizual cu proprioceptivitatea musculară la copiii de 8-9 ani

Trebuie menționat că stabilitatea verticală a omului reprezintă un proces dinamic (la prima vedere, chiar neobservat) de menținere a echilibrului, ce implică funcționarea tuturor analizatorilor, sistemelor nervos și musculoscheletal ale organismului. Anume de aceea, datele privind funcționarea organismului în timpul acestui proces sunt informative și veridice. Aceasta înseamnă că cunoașterea proceselor psihofiziologice care decurg în organismul copiilor încadrați în studiu va contribui la înțelegerea mai profundă a mecanismelor care asigură stabilitatea dinamică în procedeele de luptă proiectate și rapide în vederea obținerii rezultatelor scontate în meciurile competiționale. În acest context, noi propunem testul stabilometric Romberg, care determină condiționarea reciprocă a funcționării analizatorului vizual al elevului și proprioceptivității musculare a acestuia în situații variate de luptă.

Pentru aplicarea acestui test stabilometric conducerea școlii sportive, a liceului sau a secției de sambo trebuie să se adreseze unei instituții specializate, în există un complex stabilometric computerizat de tip „Stabilon01-02” cu rugămintea de a i se acorda suportul necesar, de exemplu Centrului de Cercetare Științifice al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport.

În Tabelul 2.4 sunt prezentate criteriile-limită la testul sus-menționat necesare pentru selecția sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo.

Tabelul 2.4. Diapazonul indicilor necesari pentru selecția sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo

Limita inferioară a indicelui selecției	Limita superioară a indicelui selecției
120	200

Indicii selecției elevilor înregistrați la testul Romberg trebuie analizați în felul următor:

- dacă valoarea acestui indice este mai mică sau egală cu 120, atunci analizatorul vizual și aparatul vestibular au o influență insuficientă asupra stabilității dinamice a luptătorului de sambo, de aceea pretendentul la selecție trebuie să fie supus unui test minuțios al vederii;
- dacă indicele respectiv este de 200 și mai mare, atunci asupra stabilității dinamice influențează insuficient mușchii și proprietățile lor proprioceptive în situații variate de luptă, iar sportivul va recupera această stabilitate preponderent pe seama analizatorului vizual, care devine principalul pentru această funcție;
- dacă coeficientul obținut la testul Romberg se încadrează în diapazonul de la 120 până la 200 de unități, convenționale, atunci funcția de stabilitate dinamică în situații variate de lupte va fi realizată grație condiționării reciproce complexe a analizatorilor vizual, proprioceptiv și vestibular, care reglează și completează reciproc, într-o măsură mai mică sau mai mare, ceea ce reprezintă o situație normală.

Astfel, testul de diagnosticare Romberg, prin intermediul criteriilor de selecție stabilite, permite a scoate în evidență devierile vizuale, vestibulare și proprioceptive latente ale elevilor incluși în studiu, care au însemnătate pentru selecția sportivă inițială a copiilor în sambo.

Copiii ale căror capacități proprioceptive și vizuale nu au atins valorile recomandate sunt transferați în categoria rezervelor, fără a face publice rezultatele și cauza, pentru a nu-i trauma anticipat.

Evaluarea nivelului de manifestare a caracterului rațional al dirijării propriilor mișcări de către băieții de 8-9 ani

Un factor important al dezvoltării motrice a copiilor de 8-9 ani îl reprezintă starea memoriei motrice a acestora, care determină dirijarea oportună și rațională a propriilor mișcări în scopul asigurării eficacității acțiunilor comportamentale, în special în condițiile efemere ale meciului sportiv. Acest test, de asemenea, este aplicat în stabilometrie și este denumit „Triunghiul”.

Pentru desfășurarea cercetării la testul stabilometric „Triunghiul”, conducerea școlii sportive, a liceului sau a secției de sambo trebuie să solicite suport unei instituții specializate, care dispune de un complex stabilometric computerizat de tip „Stabilan 01-02”. Este vorba, de exemplu, de Centrul de Cercetări Științifice din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport.

În Tabelul 2.5 diapazonul-limită al indicelui integral, ce reflectă rezultatele-model la acest test și asigură realizarea cu succes a selecției sportive inițiale a elevilor de 8-9 ani în sambo.

Tabelul 2.5. Diapazonul-limită al indicelui integral al rezultatelor-model la testul „Triunghiul” aplicat în selecția sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo

Diapazonul de indici-model ai selecției la testul „Triunghi”	
Indicele integral	$\approx 60,00 - 75,00$ și mai mult

După cum se vede din Tabelul 2.5, elevii care nu reușesc să atingă valoarea 60,00 nu promovează etapa selecției sportive inițiale în sambo la acest test.

**3. ARGUMENTAREA EXPERIMENTALĂ A EFICACITĂȚII PROIECTULUI
PROGRAMEI PROCESULUI DE SELECȚIE A BĂIEȚILOR DE 8-9 ANI ÎN SCOPUL
PERFECTIONĂRII SPORTIVE ULTERIOARE A ACESTORA ÎN SAMBO**

(conținutul de bază al capitolului 3)

În etapa a doua a cercetărilor noastre, a fost desfășurată selecția sportivă a băieților de 8-9 ani în sambo conform factorilor fundamentali, metodelor și criteriilor de selecțiilor elaborate de noi, care, după părerea noastră, determină stabilitatea și eficacitatea perfecționării sportive ulterioare a acestora.

Ca rezultat al acțiunilor de promovare ce vizează sambo, pe care le-am organizat în școlile primare din or. Chișinău (prelegeri; evoluții demonstrative ale luptătorilor de sambo începători și experimentați; întâlniri cu reprezentanți ai structurilor de forță și ai organelor de drept; întâlniri cu părinții și cu veterani ai sportului luptători de sambo; expoziții de carte, materiale foto și heraldică, ce vizează lupta sambo; acordarea unor insigne și fanioane sportive tuturor doritorilor ș. a.), au fost alcătuite listele copiilor (în special, băieți), doritori de a practica lupta sportivă, sambo.

Ulterior, toți acești copii au fost organizați pentru selecția în etape, care s-a desfășurat conform algoritmului propus de noi.

Astfel, prima etapă a selecției a constatat-o examenul medical aprofundat în instituțiile medicale de sector, în urma căreia s-a constatat că, din numărul total de copii care și-au manifestat dorința de a practica sambo, au rămas 80 de elevi, care, grație statutului lor fizic și unor criterii funcționale ale sistemelor organismului, au fost admiși de personalul medical pentru practicarea intensivă a exercițiilor fizice cu caracter de dezvoltare.

Peste 50% din copii supuși experimentului medical prezintă tulburări morfofuncționale ale diferitor sisteme ale organismului. Aproximativ 20% din elevi au un grad mediu de obezitate, 10% au fost diagnosticați cu platipadie, 12% - cu scolioză, 8% - cu tulburări ale funcției vizuale. Mai mult ca atât, medicii menționează că și la copiii care au fost supuși examenului medical se observă, de asemenea, un nivel insuficient de dezvoltare musculară. Și aceasta vizează numai prima etapă a selecției. Presupunem că și în celelalte etape pot apărea probleme.

Următoarea etapă a selecției copiilor se 8-9 ani în sambo a constatat în determinarea statutului morfologic al acestora:

- determinarea indicelui greutatei corporale conform metodei Quetelet;
- determinarea trăsăturilor ereditare conform raporturilor greutate-înălțime ale copiilor și părinților acestora.

Astfel, după determinarea indicelui Quetelet al elevilor, din cei 80 de copii au rămas 73, altfel spus contingentul persoanelor care doresc să practice sambo s-a redus cu 8,75% din cauza faptului că la aceștia s-a constatat un stadiu incipient de obezitate. După ce au fost cercetate trăsăturile morfologice ereditare ale elevilor încadrați în studiu, au rămas doar 68 de persoane (numărul lor s-a redus cu 6,85%), din cauza corelației greutate-înălțime a părinților acestor copii.

Următoarea etapă a selecției a reprezentat-o determinarea capacităților intelectuale ale elevilor încadrați în studiu. A fost analizat cu factor cognitiv specificat, precum „stabilitatea atenției”, care le este necesar pentru o perfecționare de succes în sambo. Testarea elevilor conform metodei Bourdon-Anfimov a scos în evidență faptul că doar 73,53% (adică 50 din cei 68 de copii rămași), au un nivel mediu de stabilitate a atenției. Ceilalți 18 elevi (26,74%), au avut un nivel inferior celui mediu, fapt inadmisibil pentru selecție.

În următoarea etapă a selecției, de evaluare a capacităților psihomotrice ale elevilor, s-a constatat că doar 40 de copii au făcut față criteriilor impuse, altfel spus contingentul s-a micșorat din nou, cu 20%, din cei 50 de elevi 10 au determinat o reacție oportună, 16 au avut o reacție cu întârziere, încadrată în limitele admisibile, iar 14 – reacția de anticipare admisibilă.

O etapă distinctă a selecției elevilor de 8-9 ani a constatat în susținerea testelor de evaluare a capacităților motrice și a posibilităților coordinative. Această etapă a fost deosebită dat fiind că 7 elevi (17%), în 70% din cazuri, adică la majoritatea testelor, nu au putut demonstra un potențial motrice suficient, iar cei care au făcut față criteriilor de selecție (33 de persoane) au reușit să o facă cu mari dificultăți, fapt ce reflectă un nivel insuficient de pregătire motrice, care urmează a fi perfecționată ulterior.

Etapă finală a selecției elevilor de 8-9 ani, stabilometria, a fost oarecum surprinzătoare pentru noi. În această etapă, a fost determinată funcționalitatea analizatorilor organismului copiilor

în situații variate, combinată cu stabilitatea dinamică și cu capacitatea copiilor de a-și dirija propriile mișcări. În acest scop, au fost aplicate două teste: Romberg și „Triunghiul”.

Astfel, selecția copiilor conform metodei susnumite a determinat că, din numărul total de copii admiși la acest tip de testare (33 subiecși), testul Romberg nu a fost susținut de 13 elevi (39,40%) în cazul cărora funcționarea analizatorilor vizual și vestibular nu este condiționat de proprioceptivitatea musculară în manifestările motrice dinamice.

În ceea ce privește testul „Triunghiul”, acesta nu a fost susținut de 8 elevi (24,24%), din cauza memoriei motrice insuficiente, a copiilor. În total, 21 de elevi (63,64%) nu au făcut față celor 2 teste. Așadar, ca rezultat al selecției specializate a copiilor de 8-9 ani în sambo, realizate de noi, au fost evidențiați doar 12 copii capabili pentru o perfecționare sportivă inițială.

Generalizând datele selecției sportive inițiale a elevilor de 8-9 ani în sambo, realizate de noi, trebuie menționat că cea mai mare parte a copiilor care nu au promovat selecția revine mai cu seamă etapei de examinare medicală, celei de desfășurare a stabilometriei, iar ulterior – etapelor de evaluare a capacităților psihomotrice și a celor intelectuale.

Efectuând o oarecare totalizare a acestui proces pedagogic, remarcăm cu o anumită tristețe că, din circa 165 de elevi care și-au manifestat dorința de a practica sambo, au promovat toate etapele selecției doar 12, ceea ce constituie doar 7,27% din numărul lor total, iar 92,73% din copii nu sunt apti din punct de vedere fizic să practice sportul și să se dezvolte activ. Este un paradox al contemporaneității.

Așadar, selecția sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambo, întreprinse de noi, a relevat faptul că, la etapa actuală de dezvoltare a societății moldovenești, are loc o degradare a tinerei generații atât din punct de vedere fizic, funcțional, cât și sub aspect intelectual, pe fundalul creșterii numărului de afecțiuni și devieri de la starea normală de sănătate.

Cea de-a treia etapă a cercetărilor noastre a fost proiectată și realizată în baza unui experiment pedagogic cu durata de un an, pentru care au fost organizate două grupe de experiment, în care au fost incluși luptători de sambo din anul întâi de pregătire: grupa martor, alcătuită din 15 sportivi care nu au parcurs o selecție specială (copii din categoria rezervelor îndepărtate), și grupa experimentală, alcătuită din cei 12 băieți care au promovat toate etapele de selecție specializată și încă 3 copii din rezervele apropiate, în total 15 persoane, de asemenea.

Pentru ambele grupe de experiment au fost create condiții identice de desfășurare a procesului de instruire și antrenament pe parcursul unui an calendaristic de instruire și antrenament. În același timp, s-a presupus că luptătorii începători din grupa experimentală, care au promovat o selecție inițială specializată „aspră”, vor fi mult mai eficienți în procesul de antrenament sportiv anual decât cei din grupa martor, grație nivelului mai înalt de manifestare a capacităților funcționale complexe și de pregătire al sportivilor. În acest mod, va putea fi confirmată eficacitatea Programei de selecție sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo, propuse de noi.

Este necesar de a menționa, de asemenea, că la începutul și sfârșitul anului de instruire și antrenament (al experimentului), în ambele grupe au fost aplicate teste de control privind criteriile fundamentale ale stării sistemelor organismului luptătorilor de sambo începători, care alcătuiesc

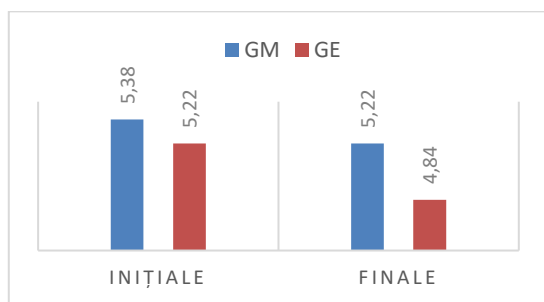
caracterul specializat al manifestărilor motrice sportive. Datele experimentale obținute au fost supuse prelucrării statistico-matematice și analizei comparative.

Următorul obiectiv al cercetării noastre a fost determinarea nivelului de dezvoltare coordinativ-motrice a luptătorilor de sambo începători în perioada experimentului pedagogic, care ar fi confirmat sau respins ipoteza privind necesitatea selecției sportive inițiale a copiilor de 8-9 ani în această probă de lupte.

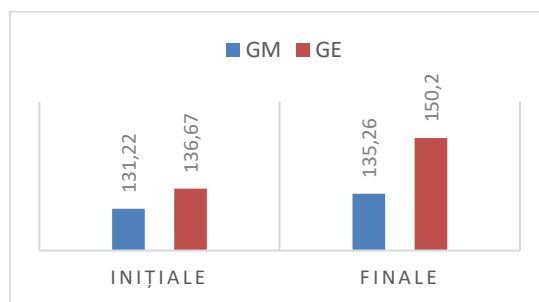
Pentru realizarea acestui obiectiv noi am organizat procesul de instruire și antrenament în cele două grupe încadrate în experiment, care a avut durata de un an și al cărui conținut a prevăzut dezvoltarea fizică generală și coordinativă a luptătorilor de sambo începători, însușirea acțiunilor și procedeele tehnice ale luptei sambo, formarea calităților moral-volitive.

La începutul și sfârșitul cercetării anuale de bază, a fost evaluată starea reală a nivelului de pregătire fizică generală al subiecților conform testelor eterogene, caracterizate printr-un nivel suficient de validitate, încredere și informativitate, teste care reflectă dezvoltarea calităților motrice principale și a celor asociate.

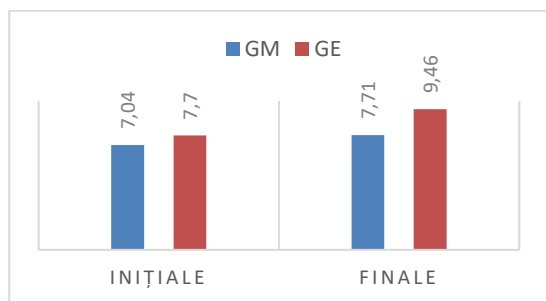
Trebuie menționat, de asemenea, că elevii din grupa experimentală au înregistrat, spre sfârșitul cercetării, indici superiori celor ai subiecților de aceeași vârstă și celor normali (medii) pentru perioada de dezvoltare respectivă. Confruntarea informațiilor pregătirii fizice generale obținute spre sfârșitul experimentului de către elevi din grupele martor și experimentală la fiecare test este ilustrată în Figura 3.1.

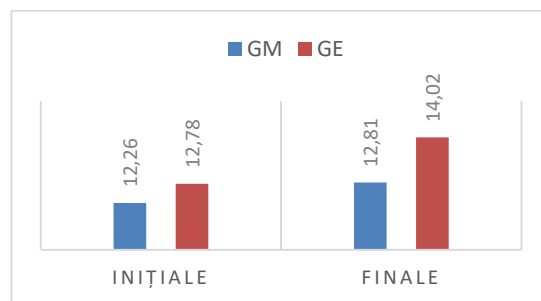
Testul 1. Alergare 20 m din mers (sec)

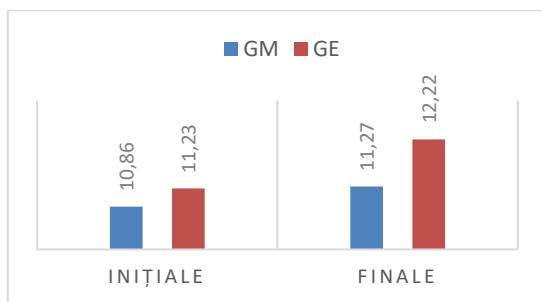
Testul 2. Săritura în lungime de pe loc (cm)

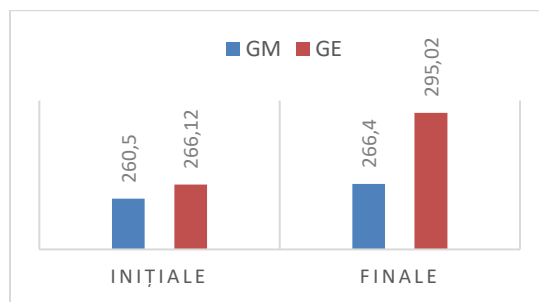
Testul 3. Flotări din sprijin pe banca de gimnastică (nr. rep.)

Testul 4. Forța mâinii drepte (kg)

Testul 5. Forța mâinii stângi (kg)

Testul 6. Aruncarea mingii medicinale de la piept, 2 kg (cm)

Fig. 3.1. Dinamica rezultatelor testării nivelului de dezvoltare fizică generală al subiecților din cele două grupe la etapa inițială ale experimentului

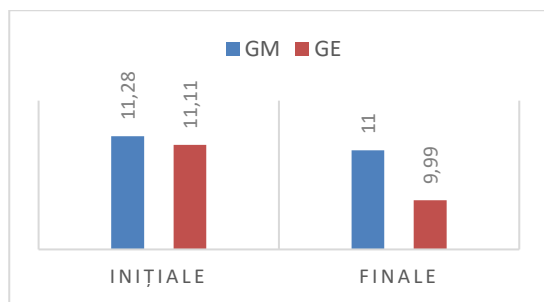
După cum se vede din diagramele prezentate, diferența dintre performanțele motrice obținute în grupele martor și experimentală se observă atât la etapa inițială, cât și la cea finală a experimentului pedagogic. În mod deosebit, această diferență se atestă la sfârșitul experimentului, când nivelul de dezvoltare a capacităților motrice ale subiecților din grupa experimentală este mult mai înalt celui al copiilor grupei martor. Diferențele sunt semnificative la testele: 1, 2, 4 și 5, ale căror cerințe motrice au fost pentru sportivii din grupa martor mai dificile din cauza experienței motrice și a dezvoltării ulterioare insuficiente a acestora.

Cercetarea pedagogică de bază a permis, de asemenea, evaluarea nivelului de dezvoltare a capacităților de coordonare ale tinerilor luptători de sambo din cele două grupe încadrate în studiu în cadrul unui ciclu anual de instruire și antrenament. În acest scop, la începutul și la sfârșitul cercetării de bază aceștia au fost testați, iar rezultatele testelor au reflectat starea reală a capacităților coordinativ-motrice ale subiecților.

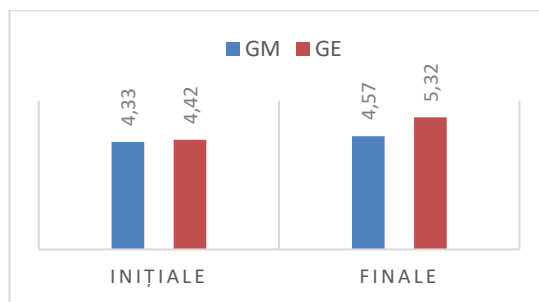
Totodată, analizând dinamica dezvoltării capacităților coordinativ-motrice ale copiilor din grupa experimentală în perioada de cercetare, se constată o situație absolut diferită de rezultatele subiecților din grupa martor. Astfel, luptătorii de sambo din grupa experimentală, care s-au antrenat conform programei de instruire și antrenament elaborate de noi, au înregistrat pe parcursul anului o dinamică pozitivă a indicilor la toate testele coordinative, diferența dintre rezultatele finale și cele inițiale fiind statistic semnificativă: $P < 0,01$. Este necesar a sublinia în mod deosebit faptul că rezultatele înregistrate la testarea finală de elevii grupei experimentale prezintă diferențe statistic semnificative și comparativ cu rezultatele elevilor din grupa martor ($P < 0,05$), atingând și depășind nivelul recomandat al copiilor de vârstă respectivă la toate testele de evaluare a capacităților coordinative.

Dinamica rezultatelor înregistrate în grupele experimentală și martor la fiecare test este reprezentată în Figura 3.2.

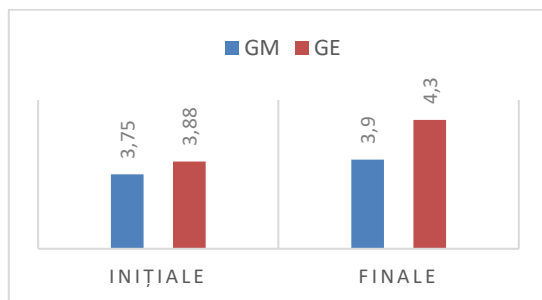
După cum se vede din diagramele prezentate în Figura 3.2 în grupa experiment se observă o dinamică mai înaltă a rezultatelor manifestării capacităților de coordonare decât în grupa martor (testele 1, 3, 4).

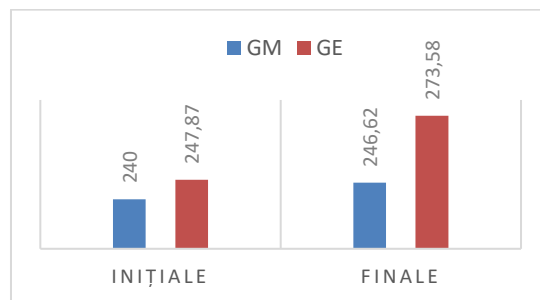
Testul 1. Alergare de suveică 3x10m cu conducerea mingii de baschet (sec)

Testul 2. Rostogoliri înainte-înapoi cu întoarceri (nr. rep. în 10sec)

Testul 3. Din stând aruncarea mingii de volei în sus, sprijin ghemuit, revenire în poziția inițială și prinderea mingii (nr. rep. în 10sec)

Testul 4. Din stând cu spatele aruncarea mingii medicinale de 2kg pe deasupra capului (cm)

Fig. 3.2. Dinamica rezultatelor testării capacităților funcțional-motrice ale subiecților din cele două grupe la etapa inițială și finală ale experimentului

Evaluarea funcționalității necesare și intercondiționate a analizatorilor vizual și vestibular., asociate cu propriocepția musculară, caracteristice luptei sambo, care presupune respectarea stabilității dinamice în situații variate ale meciurilor competiționale, a fost efectuată în grupele de experiment prin intermediul testului Romberg:

- testarea stabilometrică cu ochii deschiși;
- testarea stabilometrică cu ochii închiși.

Noi am determinat pe cale experimentală că diapazonul coeficienților, Romberg, care se încadrează în limitele normei, pentru luptătorii de sambo începători, trebuie să fie între 120 și 200. În Tabelul 3.1 sunt prezentate rezultatele demonstrate de tinerii luptători de sambo la testele Romberg.

După cum se vede din Tabelul 3.1, indicii înregistrați în grupa martor la testarea finală reflectă faptul că numărul de sambiști care ating o stabilitate dinamică doar cu ajutorul analizatorului vizual predominant s-a redus cu 6,63% față de testarea inițială. În grupa experimentală, această diminuare a fost mai considerabilă, de 14,36%, fapt care se datorează, probabil, perfecționării funcționalității analizatorului vizual grație activității motrice mai intense a subiecților în cadrul orelor de instruire și antrenament la lupta sambo.

Datorită aceluiași factor, care ține de activitatea motrice intensă, numărul de luptători care își realizează stabilitatea dinamică doar cu ajutorul analizatorului proprioceptiv și vestibular

predominant s-a mărit, spre sfârșitul experimentului, în grupa martor, cu 13,37%, iar în grupele experimentale s-a redus cu 6,66%.

Tabelul 3.1. Rezultatele luptătorilor de sambo din grupele experimentale și martor la testul Romberg

Nr. crit.	Analizatorii	Grupele	Numărul de subiecți (%)	
			Testarea inițială	Testarea finală
1.	Numărul luptătorilor de sambo care realizează stabilitatea dinamică preponderent dinamică preponderent cu ajutorul analizatorului vizual	M	~33,33% - 5 subiecți din 15 (în diapazonul de la 213 până la 234 u.c.)	~26,67% - 4 subiecți din 15 (în diapazonul de la 210 până la 230 u.c.)
		E	~26,66% - 4 subiecți din 15 (în diapazonul de la 222 până la 236 u.c.)	~12,30% - 2 subiecți din 15 (în diapazonul de la 213 până la 218 u.c.)
2.	Numărul luptătorilor de sambo care realizează stabilitatea dinamică preponderent cu ajutorul analizatorului vestibular și proprioceptiv	M	~53,33% - 8 subiecți din 15 (în diapazonul de la 111 până la 119 u.c.)	~60,00% - 9 subiecți din 15 (în diapazonul de la 105 până la 116 u.c.)
		E	~26,66% - 4 subiecți din 15 (în diapazonul de la 117 până la 190 u.c.)	~20,00% - 3 subiecți din 15 (103; 108; 116 u.c.)
3.	Numărul luptătorilor de sambo care realizează stabilitatea dinamică prin conjugarea tuturor analizatorilor	M	~13,33% - 2 subiecți din 15 (126; 198 u.c.)	~6,60% - 2 subiecți din 15 (173; 180 u.c.)
		E	~46,66% - 7 subiecți din 15 (în diapazonul de la 157 până la 200 u.c.)	~66,70% - 10 subiecți din 15 (în diapazonul de la 150 până la 195 u.c.)

Notă: M – grupa martor; E – grupa experimentală

Trebuie menționat faptul că numărul luptătorilor de sambo a căror stabilitate dinamică se bazează pe acțiunea conjugată a tuturor analizatorilor în grupa martor nu s-a modificat în timp ce, în grupa experimentală, a crescut până la testarea finală cu aproximativ 20%.

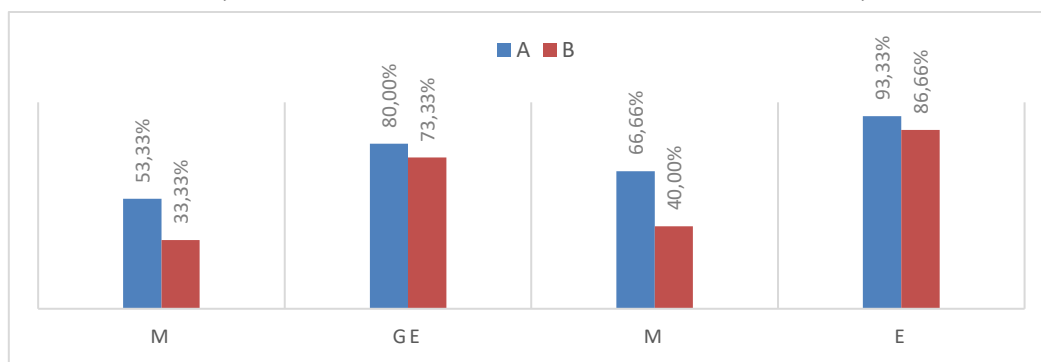
Evaluarea capacităților de dirijare a propriilor mișcări ale subiecților din grupele încadrate în experiment a avut loc cu ajutorul testului stabilometric „Triunghiul”. În baza acestui test a fost apreciat gradul de dezvoltare a memoriei motrice a luptătorilor de sambo în decursul unui ciclu anual de pregătire.

Procesul de cercetare la testul sus-menționat a decurs în două etape:

- etapa I (învățarea mișcării): percepția sarcinii și îndeplinirea ei cu ochii deschiși (deplasarea centrului de greutate de către subiect) cu ajutorul unui marker după liniile triunghiului echilateral conturat pe ecran;
- etapa a II-a (reproducerea mișcării): executarea aceleiași sarcini cu ochii închiși, la memorie.

În acest scop, a fost ales criteriul integrativ al stării memoriei luptătorilor „Evaluarea mișcării centrului de presiune a greutății corporale asupra suprafeței de sprijin”, care reflectă destul de informativ procesul analizat, adică starea memoriei motrice asociate cu capacitatea de dirijare a propriilor mișcări, respectând echilibrul dinamic.

În Figura 3.3 sunt prezentate rezultatele obținute la testul „Triunghiul” de către subiecții grupelor experimentală și martor în decursul unui ciclu anual de instruire și antrenament.

Notă: A – etapa de inițiere; B – etapa analizei; M – grupa martor; E – grupa experimentală

Fig. 3.3. Rezultatele subiecților din grupele experimentală și martor înregistrate la testul „Triunghiul” la etapa inițială și finală

Din Figura 3.3 devine evident că, la testul „Triunghiul”, rezultatele înregistrate în grupa experimentală sunt superioare celor ale copiilor din grupa martor, atât în etapa de inițiere, când a fost evaluată capacitatea lor a-și coordona propriile mișcări, cât și în etapa a doua, când s-a verificat memoria lor motrică. În același timp, pe parcursul unui ciclu anual de pregătire, memoria motrice a sportivilor din grupa experimentală s-a îmbunătățit considerabil, fapt ce se datorează experienței motrice mai bune a acestora, manifestate în cadrul selecției sportive inițiale în sambo.

În acest mod, a fost confirmat faptul că, în planificarea de lungă durată a obiectivelor de pregătire sportivă în sambo, este necesară selecția sportivă inițială specializată a copiilor de 8-9 ani, în vederea perfecționării sportive ulterioare intense a acestora și a obținerii unor performanțe înalte.

Pentru studierea stabilității atenției tinerilor luptători de sambo din cele două grupe de experiment, în cercetarea întreprinsă a fost aplicat testul de litere Bourdon – Anfimov, ale cărui rezultate sunt prezentate în Tabelul 3.2.

Tabelul 3.2. Indicii integrali ai variabilelor componente pentru evaluarea totală a stabilității atenției luptătorilor de sambo începători din grupele de experiment

Etapele experimentului	Numărul de litere vizualizate timp de 10 minute	Numărul de litere barate corect/numărul total de litere	Precizia executării sarcinii, %	Evaluarea stabilității atenției, puncte	Nivelul calitativ al evaluării stabilității atenției
A	Grupa martor				
	1112	55/77	71,43	5	Mai jos de nivelul mediu
	Grupa experimentală				
	1200	62/85	72,94	8	Nivel mediu
B	Grupa martor				
	1128	59/82	71,95	5	Mai jos de nivelul mediu
	Grupa experimentală				
	1510	78/104	75,00	14	Mai sus de nivelul mediu

Pentru o mai bună înțelegere a procesului de evaluare a stabilității atenției subiecților, prezentăm, de asemenea și Tabelul 3.3.

Tabelul 3.3. Evaluarea calitativă a stabilității atenției băieților de 12-13 ani în funcție de punctele acumulate

Evaluarea conform punctelor acumulate	Caracterizarea nivelului de stabilitate a atenției
1-3	Nivelul redus de stabilitate a atenției
4-7	Nivelul de stabilitate a atenției mai jos de mediu
8-11	Nivelul mediu de stabilitate a atenției
12-15	Nivel de stabilitate a atenției mai sus de mediu
16-19	Nivel înalt de stabilitate a atenției

În cadrul experimentului desfășurat de noi, stabilitatea atenției luptătorilor de sambo începători a fost determinat cu ajutorul unor indici intermediari, precum: „productivitatea muncii” (s-a calculat numărul total de litere vizualizate în fiecare minut și, în general, în cele 10 minute); numărul literelor barate corect K și R; numărul de litere care trebuie barate; precizia executării (în %), evaluarea preciziei (în puncte); evaluarea productivității muncii (în puncte). Toți indicii intermediari au fost calculați în baza unor formule și comparate cu tabelele corespunzătoare (a se vedea capitolul 2, „Metodele de cercetare”).

O atenție deosebită trebuie acordată faptului că, la sfârșitul experimentului pedagogic, nivelul de stabilitate a atenției subiecților din grupa martor a rămas același (mai jos de medie), iar al celor din grupa experimentală a atins (mai sus de medie). Situația privind determinarea nivelului de stabilitate a atenției, constatată de noi, completează analiza comparativă a indicilor statistici obținut în cadrul experimentului desfășurați, care este prezentată în Tabelul 3.4.

Tabelul 3.4. Analiza statistică a indicilor de dezvoltare a stabilității atenției ai luptătorilor de sambo din grupele de experiment

Testul	Grupele și indicii statistici	Rezultatele statistice ale grupelor de experiment		t	P
		Testarea inițială $\bar{x} \pm m$	Testarea finală $\bar{x} \pm m$		
Stabilirea atenției elevilor din grupele de experiment (puncte)	M	5,10±2,11	5,55±2,05	0,23	> 0,05
	E	7,84±2,15	14,00±2,13	3,05	< 0,01
	M	0,91	2,85	—	—
	E	> 0,05	< 0,01	—	—

Notă: $n_m = 15$; $n_e = 15$; M – grupa martor; E – grupa experimentală; t și P – indici statistici

Din Tabelul 3.4 se vede că, la etapa inițială a experimentului indicii stabilității atenției elevilor din ambele grupe sunt, practic, identici (relativ omogeni): $P > 0,05$. Totodată, dinamica acestor indici, spre sfârșitul cercetării, este neuniformă. Astfel, rezultatele inițiale ale luptătorilor de sambo din grupa martor se îmbunătățesc ușor spre sfârșitul experimentului, însă nivelul de stabilitate a atenției rămâne neschimbat: mai jos de medie ($P > 0,05$). După părerea noastră aceste modificări neînsemnate ale stării atenției luptătorilor din grupa martor au fost obținute grație dezvoltării fiziologice specifice vârstei, deși activitatea motrice în cadrul procesului de instruire și antrenament este totuși insuficientă.

Totodată, în grupa experimentală de tineri sportivi, rezultatele s-au îmbunătățit semnificativ de la testarea inițială până la cea finală: $P < 0,01$. Mai mult ca atât: la etapa finală a cercetării grupa experimentală a înregistrat diferențe semnificative și față de grupa martor: $P < 0,01$. Această superioritate semnificativă a nivelului de dezvoltare inițială al copiilor din grupa experimentală a fost posibilă, după părerea noastră, datorită dezvoltării motrice active în procesul de antrenament al tinerilor luptători de sambo din grupa respectivă, fapt ce a condus la formarea unui nivel de stabilitate a atenției superior celui mediu, necesar pentru a obține succese înainte în procesul de antrenament și competiții al acestora.

În Tabelul 3.5 sunt prezentați coeficienții preciziei de executare a sarcinii de către subiecții celor două grupe încadrate în studiu la testul de evaluare a stabilității atenției, care, de asemenea, reflectă gradul de oboseală al sistemului nervos central.

Tabelul 3.5. Coeficienții preciziei de executare a sarcinii de către subiecții grupelor de experiment la testul Bourdon – Anfimov

Etapele cercetării	min 1	min 2	min 3	min 4	min 5	min 6	min 7	min 8	min 9	min 10
Testarea inițială M	7,78	7,63	7,42	7,14	6,22	5,67	4,24	4,00	3,73	2,25
Testarea inițială E	8,00	7,80	7,66	7,49	7,29	6,89	6,75	6,48	5,80	4,78
Testarea finală M	7,87	7,70	7,50	7,20	6,30	5,77	4,44	4,00	3,83	2,45
Testarea finală E	8,15	7,98	7,84	7,60	7,57	6,86	6,68	6,41	5,93	5,79

Notă: M – indicii grupei martor; E – indicii grupei experimentală

Folosind datele prezentate în Tabelul 3.5, am fost curioși să aflăm cum s-a modificat în fiecare minut al testului concentrarea atenției la tinerii luptători de sambo, precum și în general, în cele zece minute de testare (timpul total) la proba Bourdon – Anfimov. Dinamica rezultatelor înregistrate este ilustrată în Figura 3.4.

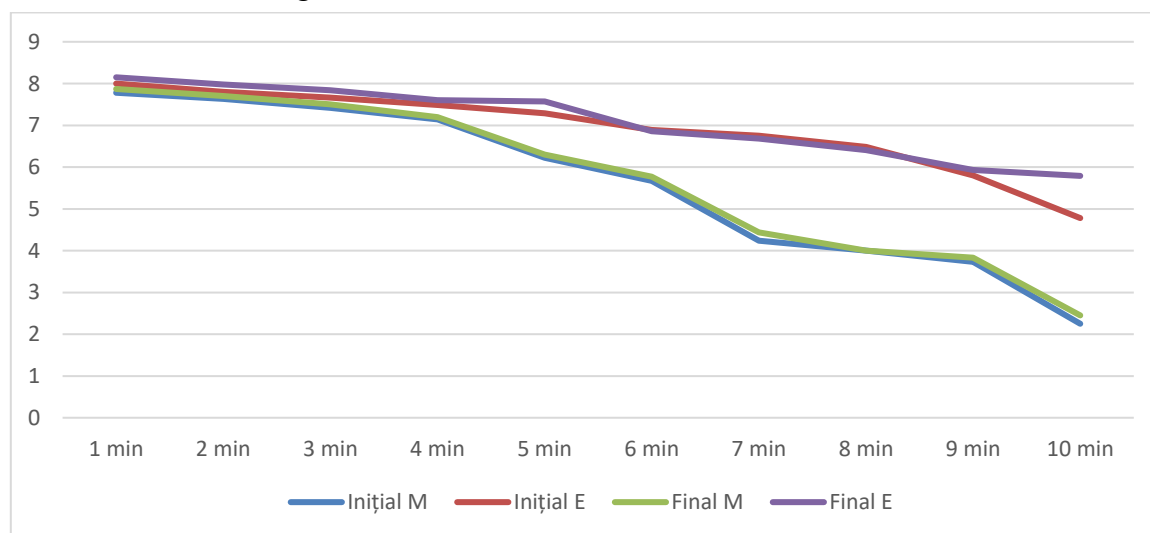

Fig. 3.4. Dinamica diminuării rezultatelor ce reflectă capacitatea de concentrare a atenției luptătorilor de sambo (testul Bourdon – Anfimov)

Din Figura 3.4, prezentată mai sus, se observă că graficele indicilor inițiali ai celor două grupe încadrate în experiment sunt, practic, identici. Totodată, până în minutul 4, ambele grupe demonstrează o capacitate de muncă stabilă. În continuare, grupa martor manifestă o diminuare semnificativă și accelerată a capacității de muncă, pe fundalul creșterii oboselii sistemului nervos central, iar elevii din grupa experimentală demonstrează o capacitate de muncă constantă atât la

începutul, cât și la sfârșitul experimentului. Uneori, începând cu minutul al 8-lea, la grupa experimentală se atestă o oboseală firească și o înclinare lină a curbei, mai mică la sfârșitul experimentului decât linia valorilor inițiale.

Astfel, datele prezentate în Tabelul 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 și Figura 3.6 demonstrează că selecția sportivă inițială specializată a copiilor de 8-9 ani în sambă, desfășurată de noi, permite, într-o măsură mai mare, a dezvolta capacitățile intelectuale ale luptătorilor de sambo începători prin intermediul factorului cognitiv de stabilitate și concentrare a atenției, necesar pentru perfecționarea sportivă în sambă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Procesul contemporan de pregătire a sportivilor de performanță în sambo, inclusiv de nivel internațional, ca proces îndelungat de instruire și antrenament, este specific din punctul de vedere al intensificării factorilor temporali ai pregătirii luptătorilor și ai performanțelor sportive ale acestora, ceea ce determină necesitatea selecției sportive inițiale specializate a copiilor interesați, care au o experiență motrice suficientă, corespunzătoare vârstei, și care sunt apti să asimileze rapid măiestria de calificare necesară.

2. În etapa actuală, selecția sportivă inițială a copiilor de 8-9 ani în sambă, spre deosebire de alte sporturi, nu este întemeiată pe elaborări științifice, fapt ce conduce la diminuarea considerabilă a eficacității pregătirii sportivilor de categoria superioară. Specialiștii-antrenori sunt îngrijorați de această situație și consideră că selecția sportivă inițială a copiilor în sambo și asigurarea ulterioară a procesului de instruire și antrenament va contribui la obținerea unor performanțe sportive planificate pe termen lung.

3. În perioada contemporană de restructurare, structurile administrative corespunzătoare în acest domeniu nu acordă o atenție suficientă popularizării luptei sambo în rândul tinerilor, fapt ce demonstrează semnificativ importanța ei socială, caracterul ei aplicativ și posibilitatea obținerii unor rezultate sportive înalte, inclusiv la nivel mondial, ca formă a prestigiului politic al țării noastre.

4. O problemă importantă a contemporaneității o reprezintă dezvoltarea funcțional-motrice insuficientă a copiilor de vârstă școlară mică, ceea ce creează mari dificultăți pentru realizarea selecției sportive inițiale specializate a elevilor de sambo.

5. În etapa inițială, după selecția sportivă specializată a copiilor în sambo, și în etapele ulterioare ale perfecționării măiestriei sportive, este necesar și important a lua în considerare particularitățile de vârstă ale dezvoltării morfofuncționale și motrice a organismului lor, care determină progresul activ al rezultatelor sportive ale acestora, fără efecte secundare.

6. Selecția sportivă inițială specializată argumentată științific, a copiilor interesați de practicarea luptei sambo permite dezvoltarea eficientă și aplicarea cu succes a capacităților lor coordinativ-motrice, psihomotrice, manageriale și intelectuale în asimilarea calitativă a tehnicii și tacticii luptei sambo.

7. Selecția sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani realizată de noi a permis sporirea calitativă a nivelului de pregătire fizică generală și coordinativă, a funcțiilor psihomotrice și de dirijare a

propriilor mișcări, a stabilității dinamice și a capacităților intelectuale pe parcursul unui ciclu anual de pregătire, diferențele fiind semnificative la toți parametrii analizați ($P < 0,001$), fapt ce, în general, contribuie la perfecționarea sportivă mai intensă a copiilor și asigură o perspectivă constantă de menținere a contingentului apt și de susținere de către acesta a normativelor necesare de clasificare.

8. Proiectul experimental de diagnosticare sportivă a băieților de 8-9 ani în vederea selecției inițiale în sambo, propus de noi, care conține un complex de criterii și condiții argumentate științific, va permite alegerea, cu un grad de precizie mai înalt, a celor mai buni candidați, capabili să atingă un nivel înalt al rezultatelor sportive, necesar pentru calificare, inclusiv la nivel mondial.

9. Selecția sportivă a elevilor de 8-9 ani în sambo, argumentată științific și verificată pe cale experimentală, la etapa actuală de dezvoltare a sportivului în Republica Moldova, trebuie să devină o parte importantă, indispensabilă a strategiei generale de pregătire a sportivilor de înaltă calificare categoriei internațională.

1. Implementarea Programei de selecție sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani, argumentate științific, în procesul de instruire și antrenament în școlile și secțiile de sambo din Republica Moldova va permite evidențierea celor mai talentați, pentru a-i invita în grupele de pregătire sportivă inițială, în cadrul cărora aceștia se vor putea dezvolta eficient și perfecționa în vederea obținerii unor rezultate sportive maxime.

2. Criterii elaborate pe cale experimentală de selecție a elevilor de 8-9 ani, care alcătuiesc Programa propusă de noi, trebuie să reflecte în ansamblu toate aspectele privind starea organismului acestora, să fie actuală și sigure și să fie revizuite o dată în 5 ani de către structurile științifice din domeniul sportiv.

3. Studiul trăsăturilor ereditare ale dezvoltării fizice a elevilor de 8-9 ani permite, de asemenea, a prognoza, cu o probabilitate de 95%, perspectivele de dezvoltare a stării morfologice a copiilor, a capacităților lor motrico-sportive și funcționale pentru practicarea intensă a luptei sambo.

4. În desfășurarea selecției sportive inițiale a elevilor de 8-9 ani, este necesar a evalua nivelul de pregătire fizică generală și capacitățile lor coordinative, psihomotrice, gradul de formare a funcțiilor de dirijare a propriilor mișcări, specifice vârstei, stabilitatea dinamică și capacităților intelectuale, care, în ansamblu, pot reflecta experiența lor motrice în comparație cu indicii-model recomandați pentru copiii de vârsta respectivă, fapt ce va asigura progresul lor ulterior în proba de lupte sambo.

5. În sistemul de selecție sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo, este necesar a aplica, într-o măsură mai mare, metodele de diagnostic instrumental, inclusiv stabilometria computerizată, ca metodă modernă, informativă, eficientă de evaluare a stării funcțional-motrice a copiilor, care reflectă gradul de dezvoltare a stabilității dinamice și existența funcțiilor de dirijare a mișcărilor, specifice vârstei.

6. Realizarea Programei de diagnosticare sportivă și a criteriilor de selecție sportivă inițială a elevilor de 8-9 ani în sambo ca permite selecția acelor luptători de sambo începători, care vor fi

mai apti pentru asimilarea intensă în timp util, a procesului de instruire și antrenament, orientat spre obținerea de performanțe la toate etapele de perfecționare a măiestriei sportive.

7. A devenit deja o tradiție modernă faptul că reprezentantele sexului frumos practică sporturile considerate până nu demult în exclusivitate masculine, de aceea Programa de diagnosticare sportivă a copiilor de 8-9 ani, elaborată de noi, și criteriile de selecție sportivă inițială în sambo, incluse în această programă, pot fi aplicate și pentru fetele de aceeași vârstă, fiind seama de particularitățile de vârstă și morfofuncționale de dezvoltare a acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. Артемов С.Д. Социальные проблемы адаптации. Москва: Просвещение – АСТ, 1990, 180 с.
2. Баландин В.И., Блудов Ю.М., Плахтиенко В.А. Прогнозирование в спорте. Москва: Физкультура и спорт, 1986. 150 с.
3. Бальсевич В.К. Методологические принципы исследований по проблеме отбора и спортивной ориентации. В: Теория и практика физической культуры, 1980. № 1, с.31-33.
4. Бернштейн Н.А. Физиология движений и активность. Москва: Наука, 1990. 495 с.
5. Бриль М.С. Отбор в спортивных играх. Москва: Физическая культура и спорт, 1980. 127 с.
6. Булатова М.М. Теоретико-методические основы реализации функциональных резервов спортсменов в тренировочной и соревновательной деятельности. Автореф. дис. док. пед. наук. Киев, 1996. 50 с.
7. Волков В.М. Актуальные вопросы биологии спортивного отбора. В: Теория и практика физ.культуры, 1974. № 3, с. 58-61.
8. Губа В.П. Основы распознавания раннего спортивного таланта. Москва: Терра-Спорт, 2003. 208 с.
9. Губа В.П., Фомин С.Г., Чернов С.В. Особенности отбора в баскетболе. Москва: Физкультура и спорт, 2006. 32 с.
10. Гужаловский А.А. Проблемы теории спортивного отбора. В: Теория и практика физ.культуры, 1986. № 8, с. 24-25.
11. Дворкин В.М. Доминирующие факторы, используемые в спортивном отборе и тренировке дзюдоистов. В: Материалы VI Всероссийской научно-методической конференции. Иркутск: ИГУ, 2006, с.61-65.
12. Дзюдо. Система, борьба. Под ред. Шулика Ю.А., Кobleва Я.К. Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. 800 с.
13. Дорохов Р.Н. Место и роль физического развития и соматотипирования при отборе и ориентации детей и подростков в спорте. В: Спортивно-медицинские аспекты подросткового возраста. Смоленск: СМУ, 1979, с.13-17.
14. Запорожанов В.А., Платонов В.Н. Прогнозирование и моделирование в спорте. Киев: «Выща школа», 1987. 371 с.
15. Зациорский В.М. Физические качества спортсмена. Москва: Физическая культура и спорт, 1966. 199 с.
16. Ильин Е.П. Психофизиология физического воспитания. Москва: Просвещение, 1980. 199 с.
17. Лях В. И. Тесты в физическом воспитании школьников: Пособие для учителя. Москва: «АСТ», 1998. 272 с.
18. Манолаки В.В., Демченко П.П. Особенности формирования критериев спортивного отбора начинающих дзюдоистов. În: Cultura fizică: Probleme științifice ale învățământului și

sportului: Materialele conferinței științifice internaționale a doctoranzilor. Chișinău: USEFS, 2009, с. 250-257.

19. Манолаки В.Г. Спортивная борьба – теория и методика. Кишинев: Центральная типография, 2003. 400 с.

20. Матвеев Л.П., Молчаниколов К.Г. О закономерностях начальной спортивной специализации. В: Теория и практика физической культуры, 1979. № 1, с. 32-36.

21. Набатникова М.Я. Теоретические аспекты исследования системы подготовки юных спортсменов. В: Теория и практика физической культуры, 1980. №4, с. 21-29.

22. Никитюк Б.А. Антропометрические критерии спортивного отбора. В: Теория и практика физической культуры, 1985. № 6, с. 40 - 42.

23. Платонов В.Н. Подготовка высококвалифицированных спортсменов. Москва: Физкультура и спорт, 1986, 286 с.

24. Платонов В.Н., Запорожанов В.А. Теоретические аспекты отбора в современном спорте. В: Сб. науч. тр. Киев: КГИФК, 1992, с. 5-29.

25. Полевая-Секзяну А., Лефтер Н. Совершенствование методики начального обучения юных борцов на основе целенаправленного применения акробатических упражнений. Probleme actuale ale teoriei și practicii culturii fizice: Materialele conf. șt. int. studențești, 19 apr. 2006, ed. a 10-a, с. 29-32.

26. Преображенский С.А. Борьба – занятие мужское. Москва: Физкультура и спорт, 1983. 280 с.

27. Розин Е.Ю. Общие основы спортивной ориентации, отбора и прогнозирования в гимнастике. В: Сб. Гимнастика, вып.1. Москва: Физкультура и спорт, 1979. С.19-24.

28. Семёнов Л.А. Определение спортивной пригодности детей и подростков: Биологические и психолого-педагогические аспекты. Москва: Советский спорт, 2005.142 с.

29. Скворцов Д.В. Стабилометрия. Клинический анализ движений. Москва: Антидор, 2000. 192 с.

30. Теоретические и методические аспекты проблемы отбора в спорте. Под ред. Булгаковой Н.Ж. Москва: 1990. 118 с.

31. Туманян Г.С. Спортивная борьба: отбор и планирование. Москва: Физкультура и спорт, 1984. 144 с.

32. Фарфель В.С. Двигательные способности. В: Теория и практика физ. культуры, 1977. № 12, с. 27-30.

33. Физиология движений. В: Руководство по физиологии. Ленинград: Наука, 1976. 376 с.

34. Хрипкова А.Г., Антропова М.В., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. Москва: Просвещение, 1990.319 с.

35. Шинкарук О.А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта). Дис. доктора наук. Киев, 2011. 523 с.

36. Шпокас А.А., Филин В.П., Янкаускас И.М. Некоторые вопросы отбора и прогнозирования способностей юных спортсменов. В: Теория и практика физ.культуры, 1980, с. 40-43.

37. Manolachi V. Managementul și dezvoltarea durabilă a sportului. Monografie. Chișinău: USEFS, 2016. 304 p.

38. Manolachi V. The perfection of sports selections at the children's initial training stage in judo. International scientific conference «New educational evolutions for sports, management, health therapy and free time in European context». Brașov: 2010, p. 60.

39. Manolachi V., The determination of the hereditary features of children's physical development of the initial sports selection in judo. International scientific conference «New educational evolutions for sports, management, health therapy and free time in European context». Brașov, 2010, p. 56.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

BARALIUC I., MANOLACHI V., POLEVAIA-SECAREANU A., COTORCEA A. Particularities of Initial Selection of Primary School Age Sambo Wrestlers Based on the Study of Psychomotor Abilities. In: Український журнал медицини, біології та спорту. Том 6, № 1 (29), 2021. P.345-351 (DOI: 10.26693/jmbs06.01.345)

TACHII D., **BARALIUC I.** Поэтапное развитие ловкости движений у юных борцов = Step-by-step development of dexterity of movements in young wrestlers. În: Știința culturii fizice, nr. 40/2, 2022.

NEGOESCU M. C., **BARALIUC I.** Jocuri de mișcare pentru învățarea autoapărării la studenți. In: *Sport. Olimpism. Sănătate*, Ed. 3, 13-15 septembrie 2018, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: "Print-Caro" SRL, 2018, Ediția a 3-a, pp. 75-76. ISBN 978-9975-131-65-0.

POSTOLACHI A., SCOBIOALĂ GH., POLEVAIA-SECĂREANU A., **BARALIUC I.** Particularitățile pregătirii fizice a sportivilor cadeți în lupta sambo. În: *Personalitate și sport: teorie, metodică, practică: Materialele conferinței științifico-practice*. Ediția a V. 5 octombrie 2020, Chișinău: IRIM, 2020. P. 12-19. ISBN978-9975-3076-9-7

BARALIUC I. Досуговые интересы молодежи в системе демократических инноваций Республики Молдова и социально-организационные условия для занятий борьбой самбо. In: *Sport. Olimpism. Sănătate*, 10-12 septembrie 2020, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Editura USEFS, 2020, Ediția 5, pp. 476-480. ISBN 978-9975-131-98-8.

BARALIUC I. Sports selection method of sambo fighters at the stage of instruction and training. In: *Traditions, realities and perspectives of the physical culture development: International scientific conference*, 25-26 May 2018: Book of abstracts. Chișinău: USEFS, 2018, p. 45-46.

ADNOTARE

Baraliuc Igor "Particularitățile procesului de selecție sportivă a copiilor în sambo la etapa inițială de pregătire": Teza de doctor în științe ale educației. Chișinău, 2024

Structura tezei: adnotarea în 3 limbi; introducere; 3 capitole; concluzii și recomandări; bibliografia 182 surse; 4 anexe; 121 pagini textului de bază; 19 desene; 23 tabele. Rezultatele sunt publicate în 7 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: lupta sambo; selecția sportivă inițială; programul; ereditate; criterii; indicele Quetelet; activitatea psihomotorie; stabilometric; experiență motorie; controlul mișcării.

Scopul cercetării: îmbunătățirea sistemului de selecție sportivă a copiilor pentru cursurile de luptă Sambo în grupurile de formare inițială.

Obiectivele de cercetare. 1. Să studieze aspectele istorice ale dezvoltării luptei, precum și vechimea și trăsăturile procedurale ale metodologiei de selecție sportivă în lupta sambo. 2. Să formeze direcții și să dezvolte metode eficiente și criteriile lor pentru selecția sportivă inițială a copiilor pentru lupte Sambo. 3. Proiectarea unui program de selecție inițială a copiilor pentru a lupta împotriva lui sambo și pentru a-și fundamenta experimental eficacitatea.

Noutatea și originalitatea științifică constată în fundamentarea științifică a sistemului de metode și criteriile acestora în selecția sportivă inițială a copiilor pentru lupta Sambo pe baza procedurilor moderne de diagnosticare.

Problema științifică importantă soluționată constă în dezvoltarea experimentală a unui sistem eficient de selecție sportivă inițială a copiii de 8-9 ani pentru lupta Sambo, în scopul perfecționării lor sportive continue și de durată și atingerea unui nivel înalt de clasificare sportivă.

Semnificația teoretică a cercetării constă în extinderea gamei de cunoștințe despre caracteristicile și condiționarea necesară a sistemului inițial de selecție sportivă pentru Sambo în stadiile incipiente ale formării motorii a copiilor.

Semnificația practică. Rezultatele cercetării pot fi utilizate atât pentru a îmbunătăți eficacitatea selecției sportive inițiale, cât și perfecționarea programei care reglementează activitatea școlilor cu profil sportiv.

Adaptarea și implementarea rezultatelor cercetării. Programul experimental al selecției sportive inițiale a copiilor de 8-9 ani pentru lupta sambo a fost adaptat și introdus în procesul de învățământ al Facultății de Sport a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, Liceul Internat Municipal cu Profil Sportiv din Chișinău, instituțiilor educaționale cu profil sportiv în care sunt secții de lupte Sambo din orașele republicii. Unele prevederi ale tezei sunt folosite în cursul teoretic al Departamentului de Formare Profesională a Lucrătorilor și Formatorilor de Sport din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport.

АННОТАЦИЯ

Баралюк Игорь: «Оптимизация начального спортивного отбора детей для борьбы самбо в современных условиях». Диссертация доктора педагогических наук. Кишинев, 2024.

Структура диссертации: аннотации на 3-х языках; введение; 3 главы; выводы и рекомендации; библиография 182 источника; 4 приложения; 121 страница основного текста; 19 рисунков; 23 таблицы. Результаты опубликованы в 7 научных работах.

Ключевые слова: борьба самбо; начальный спортивный отбор; программа; наследственность; критерии; индекс Кетле; психомоторика; стабилметрия; двигательный опыт; управление движениями.

Цель исследования: совершенствование системы спортивного отбора детей для занятий борьбой самбо в группах начальной подготовки.

Задачи исследования. 1. Изучить исторические аспекты развития борьбы, а также возрастных и процедурных особенностей методологии спортивного отбора в борьбе самбо. 2. Сформировать направления и разработать эффективные методы и их критерии начального спортивного отбора детей для борьбы самбо. 3. Спроектировать Программу начального спортивного отбора детей для борьбы самбо и экспериментально обосновать её эффективность.

Научная новизна и оригинальность исследования заключалась в научном обосновании системы методов и их критериев начального спортивного отбора детей для занятий борьбой самбо на основании современных диагностических процедур.

Актуальная научная проблема высокой значимости состоит в экспериментальной разработке эффективной системы начального спортивного отбора детей 8-9 лет для борьбы самбо в целях их дальнейшего устойчивого спортивного совершенствования и достижения высокого уровня спортивной классификации.

Теоретическая значимость результатов исследования состоит в расширении спектра знаний об особенностях и необходимого состояния системы начального спортивного отбора для борьбы самбо на ранних стадиях двигательного становления детей.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы как для повышения эффективности начального спортивного отбора, так и для совершенствования программно-нормативного обеспечения, регламентирующего деятельность школ спортивного профиля.

Апробация и внедрение результатов исследования. Экспериментальная Программа начального спортивного отбора детей 8-9 лет для борьбы самбо была апробирована и внедрена в учебный процесс Спортивного факультета Государственного университета физического воспитания и спорта, Спортивного лицея г.Кишинёва, спортивно-образовательных учреждений, имеющих отделения борьбы самбо в городах республики. Некоторые положения диссертационной работы используются в теоретическом курсе Департамента повышения квалификации спортивных работников и тренеров Государственного университета физического воспитания и спорта.

ANNOTATION

Baraliuc Igor: «Peculiarities of the sambo children sports selection process at the initial training stage ». Doctoral thesis in education sciences. Chisinau, 2024

The structure of the paper: the paper is exposed in three languages. It has the following structure: introduction, 3 chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 182 titles, 4 appendices, 121 pages of main text, 19 figures, 23 tables. The obtained results are included in 7 scientific papers.

Key words: sambo; initial sport selection; syllabus; hereditary background; criteria; Quetelet index; psychomotor skills; stabilometrics; locomotor experience; movements control.

Aim of the research: refinement of selection system of children for sambo course in initial training groups.

Objectives of the paper: 1. To study historical aspects of the wrestle evolution, as well as age and procedural peculiarities of sport selection methodology referring to sambo. 2. To determine directions and to develop efficient methods along with their criteria of initial sport selection of children for sambo course. 3. To elaborate Program of initial sport selection of children for sambo and to prove experimentally its efficiency.

Scientific novelty and originality: scientific justification of system of methods and their criteria of initial sport selection of children for sambo based on up-to-date diagnostic procedures.

The actual scientific problem solved in the research thesis consists in the experimental elaboration of an efficient system of initial sport selection of children 8-9 years old for sport sambo with the aim of subsequent sustainable agility improvement and achievement of high-level sport classification.

Theoretical significance: broadening of spectrum of knowledge about peculiarities and required setup of the system of initial sport selection for sport sambo at early stages of children's locomotor formation.

Applied value. The results of the research can be used either for improvement of efficiency of initial sport selection, or for perfecting program normatives, regulating activities of sports-oriented schools.

Approval and implementation of the results. Experimental Program of initial sport selection of children 8-9 years old for sport sambo has been approved and implemented in academic activity of Sport Department of State University of physical education and sports, Sport residential institution from Chisinau, sport educational institutions with sambo classes from different cities. Some strategies of the thesis research are being used in theoretical course of Department of continuous professional development of sport staff and trainers of State University of physical education and sports.

Baraliuc Igor

**PARTICULARITĂȚILE PROCESULUI DE SELECȚIE SPORTIVĂ A
COPILOR ÎN SAMBO LA ETAPA ÎNȚIALĂ DE PREGĂTIRE**

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 17.06.2024
Hârtie offset. Tipar offset
Coli de tipar 2,0

Formular hârtie 60x84 1/16
Tiraj 30 ex.
Comanda 13

**Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport
a Republicii Moldova
MD-2024, Republica Moldova, Chișinău, str. A.Doga, 22**
